

FAHRIYE ABLA

Yön-Sen: Yavuz Turgul

Oy: Müjde Ar, Tarık Tarcan, İhsan Yüce

“Bu, afyon ruhu gibi baygın..”

İşler ne güzel gidiyordu! Çetin Tunca'nın başarılı renk-çizgi uyumu... Özdemiroğlu'nun konuya-şüre yatkın müziği, Özdemir Erdoğan'ın kısık, duyarlı, “yüzünü geçmiş günlere çevirmiş” sesi... Sonra, Müjde Ar'ın, Marilyn Monroe'ya inat, yüzde yüz yerli malı, hızlı yürüme çabaları, (bir bedenin psikolojisi) koşmak isterken yerinde saymaları. Derken birden film de, bizler de bayır aşağıya yuvarlanmaya başladık. Yalnız “içerik” açısından olmadı bu; düpedüz anlatım da şaşkın, sarsak bir hâl aldı.

Fahriye Abla, bana kalırsa, öyle “büyük” parlak bir şiir değildi. Ordan burdan naylonlarının piyasaya sürülmesi, şiircil inceliği olan kimselerin yerli yersiz orda-burda okumaları Fahriye Abla'yı “hakettiği çizgiden de aşağıya” çekmiştir. Filmin başında, uzun süre yönetmen Turgul, gerek konusu gerek anlatımı ile, şiiri daraltmaz, ondan bir şeyler sıyırmaz, tam tersine onu çoğaltır, katlar. Kolay anlatımla, bir “üçlü” ileri sürülebilir: Gene bir ergenlik çağı özlemi, onun bakışı ile anlatım... Sonra (burasını çok beğenmişim) Fahriye Abla'nın, sizin, bizim mahalleden etli kanlı biri oluşu. İlişkileri, bağları ile belli bir ortama akıllıca yerleştirilmesi. Sonra, Fahriye Abla'nın kişiliğinde kadının yüceltilmesi... Hani nerdeyse, filmdeki bütün erkekler hödük, budala, iki yüzlü, çıkarıcı, döneke, ödlektirler. Bir yerde öteden öteye bir siyasal anlaşırmanın belirtileri, kokuları sezilmeye başlanır. Bütün bunlar, sokaklar, kahveler, hamamda kaynana adayının bakışı, içerde Müjde Ar'ın Aziz Nesin'i okurken gülmesi... tam kaynaşmışken birden her şey karman çorman olur, film sekerek yürümeye başlar, sanki gelecek programdan parçalar gösterilmekte ya da bir foto-roman dörtgenleri perdeye sıralanmaktadır (kulakların çınlasının Atilla Dorsay!) Filmlerde, özellikle de serüven, gerilim filmlerinde, tempo, anlatım ritmi değişmesi öteden beri başvurulan bir yöntem... İlk bu yöntem Fahriye Abla'ya uygun düşmez. İkincisi, Alev Alev'de gene değişeceğim, bu işi çok ustalıklı yapmak gerekir.

Fahriye Abla eşine az raslanır bir anlatım etkinliği ile başlayan, uzun süre bunu sürdüren, sonra birden şaşılacak bir hızla yaptıklarını geri alan bir film. Bir “düş kırıklığı” örneği. Bitişte çiçek tarhında sevinç taklaları atan sersem çocuk, filmdeki bütün güzel, değerli

“hatırada kalan şey değişmez zamanla”

Orhan BARLAS

Fahriye Abla/Yavuz Turgul

şeyleri (bilmem bilerek, bilmem bilmeyerek) kumdan bir evcik gibi bir tekmede yıkar, devirir. Bundan öte hesabı yönetmen Turgul ile senaryo yazarı Turgul aralarında görürler.

BAĞDAT HIRSIZININ SON MACERALARI The Thief of Baghdad

Yön; Clive Donner, 1980

Oy: Kabir Bedi, Marina Vlady

Oyuncak dev “ithal”

Şahlar iyi, Sadrı-azam'lar kötü. Melik'ler iyi, Vezir'ler kötü. Halife'ler iyi, “müctehid/bilginler” kötü, Şehzade

iyi, Saray Nazırı kötü. Koruma görevlileri, gözdeleler, danışmanlar, gözbağcı hırsızlar, yerine sırasına göre, bazen iyi bazen kötü... Nasıl, yanlış mı? Bu toplum ya da doğa (veya Doğu) yasaasının bilincinde, koltuğa rahatça yerleştim, “Eski masallarım bütün / Canlanacak birer birer” diye bekliyorum. Canlanmadılar. Yönetmen Clive Donner, adası Richard Donner kadar olamamış, ne çağdaş ne “antika” bir masal kotarabilmiş. Bu bir yeni yorum değil, bir eski yorumun olduğu gibi “yinenilmesi” de değil. Epeyi başarısız, tatsız bir karma. Yönetmen aklıncı bir “seçmecilik” yapmış, eski örnekleri almış eline, sevindikleri bölümleri yapıp çatmış, bunları birbirine ulamış. Ne yapalım, olmaları. Yönetmen (paraya kıymış olması) epeyi usta, deneyimli oyuncu da ele ge-